

Motion till riksdagen 2019/20:3464

av Johan Forssell m.fl. (M)

med anledning av skr. 2019/20:62 2019 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med förslag om att skärpa lagen om särskild utlänningskontroll i de delar som omfattas av den särskilda utredarens uppdrag (dir. 2019:89/dir. 2019:114), och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att se över anmälningsplikten i skärpande riktning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undanröja hinder för utvisning genom s.k. diplomatiska garantier och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt tillsätta en utredning för att öka möjligheten att hålla personer som bedöms utgöra ett säkerhetshot i förvar och förstärka möjligheterna till övervakning i de fall en utvisning inte kan verkställas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt tillsätta en utredning avseende vilka åtgärder som behöver vidtas för att samhället ska kunna skydda sig mot personer som anses utgöra ett säkerhetshot och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Terrorhotnivån i Sverige är förhöjd sedan ett antal år tillbaka. Sverige är det land som, näst efter Belgien, har flest personer som anslutit sig till IS sett till befolkningens mängd. Det finns skäl att se med stort allvar på utvecklingen, såväl vad avser IS-resenärer som återvänder till Sverige som vad avser nyrekrytering av radikaliserade personer som

redan bor i Sverige. Enligt Nationellt centrum för terrorhotbedömning finns det individer, både i Sverige och utomlands, som betraktar terrorattentat mot mål i Sverige som legitima och som har såväl avsikt som förmåga att genomföra sådana.

I samband med den s.k. terroröverenskommelsen 2017 förband sig regeringen att se över lagen om särskild utlänningskontroll. Dessförinnan hade Säkerhetspolisen i en särskild inlaga till regeringen påtalat att lagstiftningen var otydlig, svårtolkad och svårtillämpad. Trots detta tog det regeringen mer än ett år efter terroröverenskommelsen att tillsätta en utredning för att se över lagen.

Utgångspunkten är att utländska medborgare som utgör hot mot Sveriges säkerhet ska lämna landet. Om det av olika skäl inte är möjligt behöver dessa personer hållas i förvar eller övervakas på ett betryggande sätt.

I flera uppmärksammade fall har utländska medborgare som utgör säkerhetshot försatts på fri fot på grund av att det fanns hinder för att verkställa utvisningarna. Personer som av både regeringen, Säkerhetspolisen och Migrationsverket har bedömts utgöra hot mot Sveriges säkerhet kan alltså i princip röra sig fritt i det svenska samhället.

I 2019 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll redogör regeringen för det uppdrag som getts till en särskild utredare att göra en översyn av lagen om särskild utlänningskontroll. Utredningen tar emellertid inte sikte på den typ av situationer när utvisningar inte kan verkställas. Moderaterna lade i december fram ett utskottsinitiativ i justitieutskottet om att regeringen skyndsamt bör fatta beslut om tilläggsdirektiv till den sittande utredningen, alternativt tillsätta en ny utredning som omfattar denna typ av situationer.

Möjligheterna att både ta och kvarhålla en person i förvar måste utökas. Det är orimligt att de som bedöms utgöra säkerhetshot släpps fria rakt ut i samhället. Elektronisk övervakning bör även kunna spela en större roll än i dag. Den utredning som regeringen, om än senfärdigt, tillsatte hanterar flera av dessa delar. Regeringen behöver nu skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag om att skärpa lagen om särskild utlänningskontroll.

En person som inte kan utvisas eller hållas i förvar åläggs vanligtvis s.k. anmälningsplikt. Det innebär att personen regelbundet behöver anmäla sig hos polisen. Den som bryter mot anmälningsplikten döms till böter eller fängelse i högst ett år. Det är av avgörande betydelse att den person som bedömts utgöra ett säkerhetshot och blivit ålagd anmälningsplikt också följer den. Straffet för brott mot anmälningsplikten bör därför ses över. Vidare bör det vara möjligt att hålla personer som brutit mot anmälningsplikten i förvar i väntan på dom. Regeringen bör därför skyndsamt tillsätta en utredning med uppdrag att se över anmälningsplikten i skärpande riktning.

Vidare behöver ett system införas så att hinder mot att verkställa utvisningar kan undanröjas genom s.k. diplomatiska garantier. Diplomatiske garantier kan ingås med andra stater i enskilda fall, men det bör även vara möjligt att gå längre och pröva att införa den typ av system som exempelvis finns i Storbritannien. Det innebär att generella avtal med diplomatiska garantier ingås med andra länder dit personer kan utvisas ("deportations with assurances"). Av praxis från Europadomstolen framgår att domstolen vid ett flertal tillfällen godtagit att utvisning skett när det funnits sådana garantier.

För att komma till rätta även med de brister som inte hanteras i den nu arbetande utredningen som ska redovisas senast den 31 mars, bör regeringen skyndsamt tillsätta en ny utredning avseende vilka åtgärder som behöver vidtas för att samhället ska kunna

skydda sig mot personer som anses utgöra ett säkerhetshot. En ny utredning bör även utreda förutsättningarna att öka möjligheten att hålla personer som bedöms utgöra ett säkerhetshot i förvar inom ramen för de internationella konventioner som gäller, samt förstärka möjligheterna till övervakning, i de fall utvisning inte kan verkställas.

Johan Forssell (M)

Magdalena Schröder (M)

Mikael Damsgaard (M)

Ellen Juntti (M)

Sten Bergheden (M)